

ภาคผนวก ก

คำแถลงการณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. 133/2547

คำสั่งการต่อศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขดำที่ อ. 133/2547
โดย นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์ ตุลาการหัวหน้าคณะในศาลปกครองกลาง
ทำหน้าที่ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุด

คดีหมายเลขดำที่ อ. 133/2547 ศาลปกครองสูงสุด ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่พิพาทเนื้อที่ 19 ไร่ 3 งาน ตั้งอยู่ตำบลเขาล้าน อำเภอบ้านดง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 ปลุกมะพร้าวเต็มพื้นที่ ที่พิพาทมีเขตด้านทิศเหนือจดเหมืองสาธารณะและคลองทับสะแก ทิศใต้จดโฉนดที่ดินเลขที่ 14828 และ 13577 (เดิมเป็น น.ส. 3 เลขที่ 154) ทิศตะวันออกจดคลองทับสะแก ทิศตะวันตกจดเหมืองสาธารณะและโฉนดที่ดินเลขที่ 12514 (เดิมเป็น น.ส. 3 เลขที่ 71) ก่อนเข้าครอบครองทำประโยชน์ ที่ดินพิพาทไม่ได้เป็นที่สาธารณประโยชน์หรือมีผู้ใดหวงห้ามไว้สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเพื่อเลี้ยงสัตว์ และไม่มีผู้ใดนำสัตว์เลี้ยงในที่พิพาท เมื่อปี พ.ศ. 2512 สำนักงานที่ดินอำเภอบ้านดง สำรวจเนื้อที่ที่ดินพิพาทเพื่อเสียภาษีบำรุงท้องที่ (ภ.บ.ท. 6) เป็นแบบสำรวจที่ 22/2512 ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ระบุว่าผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของที่ดินทำสวนมะพร้าว จึงเสียภาษีบำรุงท้องที่มาตลอด แต่หลังปี พ.ศ. 2540 สำนักงานที่ดินอำเภอบ้านดงแจ้งว่าไม่ต้องเสียภาษีอีก แต่ผู้ฟ้องคดีครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทมาจนถึงปัจจุบัน

ต่อมา วันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 ตัวแทนของผู้ฟ้องคดีขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แต่เจ้าหน้าที่แจ้งว่าที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ ต่อมาผู้ฟ้องคดีทราบว่ามีผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) ในที่พิพาทเป็น นสล. เลขที่ ปข 0444 อ้างว่าที่พิพาทเป็นที่สาธารณประโยชน์ประจำหมู่บ้าน การนำที่พิพาทที่ผู้ฟ้องคดีครอบครองที่มีใช้ที่สาธารณประโยชน์ไปออก นสล. จึงเป็นการออก นสล. โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และผู้ฟ้องคดีขอออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แต่เจ้าพนักงานที่ดินปฏิเสธไม่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) เลขที่ ปข 0444 และมีคำสั่งว่าที่ดินมิใช่

ที่สาธารณประโยชน์ และให้ผู้ฟ้องคดีทั้งสองดำเนินการออกหนังสือรับรองการ
ทำประโยชน์ (น.ส. 3) แก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 พิพากษาว่า
ผู้ฟ้องคดีที่ 1 โดยผู้ฟ้องคดีที่ 2 ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ปข 0444
ถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายกำหนดแล้ว ส่วนที่ดินพิพาทแม้ผู้ฟ้องคดี
เข้าไปครอบครองทำประโยชน์ และเสียภาษีบำรุงท้องที่มาโดยตลอดกว่า 30 ปีเป็นเพียง
เอกสารชำระภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ในที่ดิน หาใช่หนังสือแสดง
สิทธิในที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินไม่ ทั้งไม่อาจยกอายุความต่อสู้กับแผ่นดินได้
ตามมาตรา 1306 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การออกหนังสือสำคัญสำหรับ
ที่หลวง เลขที่ ปข 0444 จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์คดีไปยังศาลปกครองสูงสุด ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครอง
สูงสุด ได้ตรวจดูคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง ที่เป็นเหตุแห่งการอุทธรณ์ รวมทั้ง
ตรวจดูคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี คำแก้อุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีที่ 1 และผู้ฟ้องคดีที่ 2
ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ในสำนวนคดีแล้ว สรุปว่าเมื่อเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้เกิดจากผู้ถูก-
ฟ้องคดีทั้งสอง ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ปข 0444 ในที่ดินพิพาทที่ผู้ฟ้อง
คดีอ้างว่ามีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีที่ 1
ปฏิเสธไม่ดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่พิพาทให้แก่ผู้ฟ้องคดี
ตามสิทธิ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และสั่งให้
ผู้ถูกฟ้องคดีออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

แม้ว่าประเด็นที่ต้องพิจารณาในเนื้อหาของคดี จะเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการ
โต้แย้งสิทธิในที่ดินก็ตาม แต่ข้อพิพาทว่าที่ดินเป็นของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเอกชนฝ่ายหนึ่ง
หรือเป็นที่ดินของรัฐประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินอีกฝ่ายหนึ่ง ที่อยู่ในหลักเกณฑ์
การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ตามมาตรา 8 ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
หรือไม่ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงก็ดีหรือ
ปฏิเสธไม่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดีก็ดี จึงถือเป็นคดีพิพาท
ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี-
ปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งศาลปกครองรับไว้พิจารณาได้

ตุลาการผู้แถลงคดี นายบุญอนันต์ วรรณพาณิชย์ ตุลาการหัวหน้าคณะในศาลปกครองกลาง ทำหน้าที่ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุด ได้เสนอความเห็นในหลักการว่า คดีพิพาทที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม ซึ่งได้แก่ การวินิจฉัยประเด็นข้อโต้แย้งเรื่องสิทธิในที่ดินระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน แต่ถ้าเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินระหว่างเอกชนกับรัฐ หรือเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน แต่มีการกระทำทางปกครองซึ่งอาจแยกออกต่างหากได้ และเป็นประเด็นหลักในคดีที่มีการนำมาฟ้อง หรือคดีที่รัฐฝ่ายหนึ่งต้องเข้ามาในคดี เพราะโดยบทบัญญัติกฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่จัดการระบบทรัพย์สินของแผ่นดิน ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่กำหนดในเรื่องทรัพย์สินของแผ่นดิน ตั้งแต่การได้มา การบริหารจัดการ ไปจนถึงการจำหน่ายจ่ายโอน ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ย่อมถือได้ว่าเป็นเนื้อหาสำคัญของกฎหมายมหาชน ข้อพิพาทดังกล่าวย่อมอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

ตุลาการผู้แถลงคดีได้เสนอความเห็นทางกฎหมาย เสนอต่อศาลปกครองสูงสุด องค์คณะที่ 5 ที่ความเห็นดังกล่าวควรค่าแก่การรับฟังยิ่งว่า โดยสภาพระบบทรัพย์สินของแผ่นดิน ถือว่าเป็นเนื้อหาสำคัญของกฎหมายมหาชน ดังจะเห็นได้ว่า หลักเกณฑ์ของกฎหมายที่กำหนดในเรื่องทรัพย์สินของแผ่นดิน ตั้งแต่การได้มา การบริหารจัดการ ไปจนถึงการจำหน่ายจ่ายโอน ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่นที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518 หรือพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. 2530 ในทางดำริวิชาการของต่างประเทศที่มีการแบ่งแยกกฎหมายเอกชนกับกฎหมายมหาชน เช่น ฝรั่งเศสก็ถือว่าเรื่องดังกล่าวอยู่ในขอบเขตของกฎหมายมหาชนหรือกฎหมายปกครอง ส่วนตำราวิชาการของไทยก็มีการกล่าวถึงเรื่องดังกล่าวไว้เช่นกัน ดังเช่นในคำอธิบายกฎหมายปกครองของหลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) ซึ่งได้กล่าวไว้ในเนื้อหา ภาค 2 ลักษณะ 2 หมวด 1 ส่วนที่ 3 ว่าด้วยการจัดการรักษา “รัฐสมบัติ” หรือคำสอนกฎหมายปกครองชั้นปริญญาตรีของขุนประเสริฐสุภมาตรา ก็ได้กล่าวไว้ในเนื้อหาส่วนที่ว่าด้วย

องค์ประกอบของ “งานมหาชน” (ซึ่งประกอบด้วยองค์กรมมหาชน “สมบัติมหาชน” และ
การเงินมหาชน) เป็นต้น

ประการต่อมา ถึงแม้บทบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินของแผ่นดิน ได้มีบัญญัติไว้ใน
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วย แต่ก็ยังเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น และอาจเป็น
เหตุหนึ่งที่ทำให้เข้าใจว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องของกฎหมายเอกชน (และอยู่ในอำนาจ
ของศาลยุติธรรม) แต่การที่บทบัญญัติว่าด้วยทรัพย์สินของแผ่นดินบางส่วน ได้รับการ
บัญญัติรวมไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ น่าจะเป็นที่เข้าใจได้ตรงกันว่า
ไม่ได้ทำให้หลักกฎหมายในเรื่องดังกล่าว กลายเป็นหลักกฎหมายเอกชนแต่อย่างใด
และถึงแม้ตุลาการผู้แถลงคดี จะยังไม่สามารถตรวจค้นเอกสารจดหมายเหตุที่แสดง
เหตุผลที่แท้จริงที่มีการนำไปบัญญัติรวมไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

แต่ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่าน่าจะเนื่องมาจากความประสงค์ในการจัดทำ
กฎหมายในรูปของประมวล (Codification) ซึ่งมุ่งถึงการชำระสะสางและรวบรวม
กฎหมายให้เป็นฉบับเดียวกัน และเป็นไปตามบริบทต่าง ๆ ในขณะที่มีการจัดทำ
ประมวล เช่น การที่ยังไม่ได้แบ่งแยกสาขากฎหมายเอกชนกับกฎหมายมหาชน เป็นต้น
เท่านั้น บทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หลายส่วนก็เห็นได้ชัดเจนว่ามีใช้
กฎหมายเอกชนแต่อย่างใด เช่น บทบัญญัติว่าด้วยความเป็นนิติบุคคลของทบวงการเมือง
ที่เคยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อปี
พ.ศ. 2535 บทบัญญัติว่าด้วยอำนาจของนายทะเบียนสมาคมในการพิจารณา
จดทะเบียนสมาคม และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในการวินิจฉัย
อุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียน บทบัญญัติว่าด้วยอำนาจของนายทะเบียนในการพิจารณา
รับจดทะเบียนมูลนิธิ และอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในการวินิจฉัย
อุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียน หรือบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิเรียกร้องของรัฐที่จะเรียกเอา
ค่าภาษีศุลกากร เป็นต้น ดังนั้น การมีบทบัญญัติเรื่องนี้แต่เพียงบางส่วนและยังเป็น
ส่วนน้อย บัญญัติรวมอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงไม่ใช่เหตุผลเพียงพอ
ที่จะทำให้ข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ต้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรมทุกกรณี
ตุลาการผู้แถลงคดี เสนอความเห็นต่อไปว่าในหลักการว่าคดีพิพาทที่มีข้อโต้แย้ง
เกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่อยู่ในเขตอำนาจศาลยุติธรรมคือการ

วินิจฉัยข้อโต้แย้งเรื่องสิทธิในที่ดินระหว่างเอกชนด้วยกัน แต่ถ้าเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินระหว่างเอกชนกับรัฐ หรือข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินระหว่างเอกชนด้วยกัน แต่มีการกระทำทางปกครองซึ่งอาจแยกออกต่างหากได้และเป็นประเด็นหลักในคดีแล้ว ย่อมอยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก หากเริ่มพิจารณาจากบทกฎหมายลายลักษณ์อักษรแล้ว เห็นได้ว่าไม่มีบทกฎหมายใดกำหนดหรือบ่งชี้ให้เห็นว่า คดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง หรืออยู่ในอำนาจของศาลของศาลยุติธรรม บทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดิน ที่กำหนดให้มีการฟ้องร้องต่อ “ศาล” ก็ได้เป็นการผูกมัดว่าในปัจจุบันยังคงหมายถึง “ศาลยุติธรรม” เท่านั้น กฎหมายไทยหลายกรณีกที่กำหนดให้มีการฟ้องหรือร้องขอต่อ “ศาล” ในปัจจุบันเป็นที่เข้าใจได้ว่าหมายถึง “ศาลปกครอง” เช่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่วางกรอบเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลปกครองเอาไว้ กลับเป็นบทที่สามารถรับรองได้ว่าคดีที่มีข้อพิพาทเกี่ยวเนื่องกับการโต้แย้งสิทธิในที่ดินระหว่างเอกชนฝ่ายหนึ่งกับรัฐอีกฝ่ายหนึ่ง หรือที่มีประเด็นหลักแห่งคดีเป็นการกระทำทางปกครองอยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง เพราะคดีดังกล่าวเป็นไปตามกรอบที่รัฐธรรมนูญวางไว้ทุกประการ กล่าวคือเป็นข้อพิพาทระหว่างฝ่ายปกครองหรือรัฐกับเอกชน และการที่รัฐต้องกำหนดสถานะของที่ดินที่รัฐเห็นว่าเป็นของรัฐก็ดี หรือการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจตามกฎหมายในเรื่องเกี่ยวกับที่ดินก็ดี ย่อมเป็นเรื่อง “การต้องปฏิบัติตามกฎหมาย” หรือ “ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย” ในความหมายของมาตราดังกล่าว ทั้งแนวความคิดที่เห็นว่าการพิจารณาคดีเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ส่วนหนึ่งน่าจะสืบเนื่องมาจากแนวความคิดที่เกิดขึ้นในช่วงการดำเนินงาน ของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา แต่หากเป็นเช่นนั้นจริงน่าจะเป็นการนำเอาแนวความคิดดังกล่าวมาปรับใช้อย่างไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ เพราะยังมีได้ให้น้ำหนักกับข้อเท็จจริงที่ว่า แท้ที่จริงแล้วคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ ได้รับพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับข้อพิพาทเรื่องกรรมสิทธิ์ในที่ดินมาโดยตลอด และยังมีได้เข้าใจข้อสังเกตของเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่เห็นว่าเรื่องร้องทุกข์ประเภทนี้ไม่ควร

เป็นเรื่องที่คณะกรรมการ-การวินิจฉัยร้องทุกข์จะรับไว้พิจารณา และควรอยู่ในอำนาจศาล-ยุติธรรม เพราะได้คำนึงถึง “ความไม่พร้อม” ของระบบคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ เสียมากกว่าการมุ่งปฏิเสธว่าข้อพิพาทดังกล่าว มิใช่ข้อพิพาทที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เพราะกลไกในวิธีพิจารณาคดีปกครองในระบบร้องทุกข์ไม่สามารถตรวจสอบได้โดยรัดกุม เพราะระบบวิธีพิจารณาร้องทุกข์ ไม่มีการสืบพยาน ไม่มีการระบุนพยาน ในระบบคู่ความ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์เคยรับเรื่องไว้พิจารณาโดยตลอด และความไม่พร้อมไม่มีอยู่อีกในขณะนี้ เพราะปัจจุบันศาลปกครองเป็นศาลเต็มรูปแบบ มีหลักการสำคัญทางวิธีพิจารณาครบถ้วน ทั้งหลักการฟังความทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักการได้สวน กรณีจึงไม่มีเหตุผลที่จะอ้างอีกต่อไปว่าข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

ประการสุดท้าย แม้ในกรณีที่ที่ดินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน และมีข้อพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกันก็ตาม หากมีการกระทำของฝ่ายปกครองอยู่ด้วยก็มิได้หมายความว่า การกระทำของฝ่ายปกครองนั้น จะใช้ข้อเท็จจริงเรื่องสิทธิในที่ดินเป็นเหตุในการใช้อำนาจเสมอไป แต่อาจเป็นเหตุอื่นก็ได้ เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และหากมีการนำคดีมาฟ้องศาล โดยที่ผู้ฟ้องคดีมุ่งที่จะโต้แย้งหลักการกระทำของฝ่ายปกครองเท่านั้น กรณีก็ไม่มีเหตุผลใดที่จะปฏิเสธว่าคดีดังกล่าวไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้น เมื่อเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้เกิดจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ปช 0444 ในที่ดินพิพาท ซึ่งเป็นที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่ามีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ปฏิเสธไม่ดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่พิพาทให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามสิทธิ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงดังกล่าว และสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งถึงแม้ว่าประเด็นที่ต้องพิจารณาในเนื้อหาของคดี จะเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการโต้แย้งสิทธิในที่ดินก็ตาม แต่เป็นการพิพาทว่าที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นเอกชนฝ่ายหนึ่ง หรือเป็นที่ดินของรัฐประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งจะอยู่ในหลักเกณฑ์การออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ตามมาตรา 8 ตรี แห่ง

ประมวลกฎหมายที่ดินหรือไม่ คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงก็ดี หรือปฏิเสธไม่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้แก่ผู้ฟ้องคดีก็ดี จึงถือเป็นคดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ซึ่งศาลปกครองรับไว้พิจารณาได้

สำหรับประเด็นที่เป็นเนื้อหาแห่งคดีนั้น ตุลาการผู้แถลงคดีได้พิจารณาแล้วเห็นว่าคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีได้โต้แย้งในเรื่องการชั่งน้ำหนักพยานเท่านั้น ซึ่งพยานหลักฐานต่าง ๆ ดังกล่าว ศาลปกครองกลางได้พิจารณาและชั่งน้ำหนักพยานไว้แล้ว โดยไม่ปรากฏเหตุบกพร่องอย่างแจ้งชัดในการชั่งน้ำหนักพยาน จึงไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่ศาลปกครองสูงสุดต้องวินิจฉัยเป็นอย่างอื่น จึงเห็นควรที่ศาลปกครองสูงสุดจะพิจารณาพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่เป็นเนื้อหาแห่งคดี และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว เห็นว่าระบบทรัพย์สินของแผ่นดินที่เป็นที่ดินของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำทางปกครองอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม จะเป็นเรื่องที่เป็นเนื้อหาแท้ ๆ ของกฎหมายมหาชนเรื่องหนึ่ง ดังนั้น จึงไม่มีเหตุผลทางกฎหมายอันใดเลย ที่จะทำให้คดีพิพาทเกี่ยวกับทรัพย์สินของแผ่นดินไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

ภาคผนวก ข

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 5/2550

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 5/2550

สืบเนื่องจากคดีหมายเลขดำที่ 509/2548 ศาลจังหวัดบึงกาฬ ที่นายอากรณ โทณะวนิก โจทก์ นางประเพณี พิฑุลทอง ที่ 1 กับพวก รวม 14 คน ต่อมา โจทก์ยื่นคำร้องว่าประสงค์จะฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายจากจำเลยที่ 1 กับพวก จึงขอถอนฟ้อง ศาลอนุญาตและจำหน่ายคดีจากสารบบความ แต่ต่อมา โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยที่ 1 ถึง 14 เป็นคดีนี้ว่าจำเลยที่ 1 ถึงที่ 6 ซึ่งเป็นผู้ขายที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) ที่ถูกเพิกถอนรวม 60 แปลงกับจำเลยที่ 7 ถึงที่ 13 ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการออก น.ส. 3 ก. และจำเลยที่ 14 มีฐานะเป็นกรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับที่ดินทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ร่วมกันกระทำละเมิดต่อโจทก์โดยจำเลยที่ 1 ถึงที่ 6 ขอลงหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะรายที่ดิน 60 แปลงโดยไม่มีหลักฐานแจ้งการครอบครอง (ส.ค.1) ไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา 27 ตรี แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม จำเลยที่ 7 ถึงที่ 13 เจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และตัวแทนของจำเลยที่ 14 โดยทุจริตร่วมกันออก น.ส. 3 ก. ให้แก่จำเลยที่ 1 ถึงที่ 6 แล้วนำที่ดินตาม น.ส. 3 ก.ดังกล่าวหลอกลวงขายแก่โจทก์ จำเลยที่ 1 ถึงที่ 10 และนายสุวัฒน์ อมรสุนทร เจ้าหน้าที่ที่ดินยืนยันกับโจทก์ว่า น.ส. 3 ก. ดังกล่าวถูกต้องตามกฎหมาย โจทก์หลงเชื่อจึงซื้อที่ดินนั้น

จากข้อเท็จจริงคดีนี้ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ป.) ชี้ว่าการออก น.ส. 3 ก. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และชี้มูลความผิดจำเลยที่ 7 ถึงที่ 12 เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต และจำเลยที่ 1 ถึงที่ 6 เป็นผู้สนับสนุนให้เจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต จำเลยที่ 1 ถึงที่ 10 กระทำโดยจงใจ ส่วนจำเลยที่ 11 ถึงที่ 13 กระทำโดยประมาทและจำเลยที่ 14 ในฐานะตัวการของจำเลยที่ 7 ถึงที่ 13 ต้องร่วมรับผิดชอบโจทก์ การกระทำของจำเลยทั้ง 14 โจทก์ได้รับความเสียหายเสียค่าซื้อที่ดิน 13,793,627.27 บาท ค่าขาดประโยชน์จากราคาที่ดินสูงขึ้นตามเวลา 45,161,062 บาท ค่าขาดประโยชน์ไม่ได้ใช้ที่ดิน 60,000,000 บาท รวมเป็นค่าเสียหาย 118,954,689.27 บาท ขอให้จำเลยทั้ง 14

ร่วมกันชำระเงินพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ จำเลยที่ 11 ที่ 12 และที่ 14 ยื่นคำร้องโต้แย้งเขตอำนาจศาลว่าจำเลยที่ 7 ถึงที่ 13 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และจำเลยที่ 14 เป็นหน่วยงานทางปกครอง ซึ่งโจทก์อ้างว่าได้กระทำละเมิดต่อโจทก์ คดีระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 7 ถึง 14 จึงอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง โจทก์ยื่นคำชี้แจงคัดค้านว่ามูลแห่งคดีเกิดขึ้นก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และคดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่าผู้ใดมีสิทธิในที่ดินพิพาท คดีจึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

ศาลจังหวัดบึงกาฬเห็นว่า มูลคดีเกิดจากการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหนองคายมีคำสั่งเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินพิพาท 60 แปลง เพราะที่ดินอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกระบวนการออกไม่ถูกต้อง ถึงแม้ข้ออ้างตามฟ้องของโจทก์ในคดีนี้มีการเปลี่ยนแปลงจากคดีเดิม ซึ่งอ้างว่าที่ดินเป็นของโจทก์และการเพิกถอนไม่ชอบด้วยกฎหมาย มาเป็นโจทก์ยอมรับการเพิกถอน แต่ได้รับความเสียหายจากการกระทำของจำเลยทั้ง 14 ทั้งคดีก่อนกับคดีนี้มีข้อเท็จจริงเดียวกัน คดีก่อนศาลจังหวัดบึงกาฬกับศาลปกครองกลาง มีความเห็นตรงกันว่าต้องวินิจฉัยกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองเสียก่อน คดีจึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม คดีนี้ แม้โจทก์อ้างให้ฝ่ายจำเลยรับผิดชอบและคำขอท้ายฟ้องต่างจากคดีก่อน แต่ต้องวินิจฉัยเรื่องสิทธิครอบครองในที่ดินเสียก่อน คดีสำหรับจำเลยที่ 7 ถึงที่ 14 จึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

ศาลปกครองกลาง เห็นว่าแม้คดีหมายเลขคำที่ 214/2548 มีข้อเท็จจริงเดียวกันกับคดีนี้ แต่ข้อพิพาทในคดีหมายเลขคำที่ 214/2548 เป็นกรณีฟ้องเพิกถอนหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เทียบได้กับคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นข้อพิพาทอันเป็นคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 276 บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองประเภทต่าง ๆ รวมทั้งข้อพิพาทระหว่างหน่วยกับเอกชน อันเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำ ที่หน่วยราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำ หรือละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญ-

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ใช้บังคับจนถึงปัจจุบัน ก็ยังบัญญัติรับรองอำนาจของศาลปกครองไว้ในมาตรา 223 ทั้งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งในคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แต่คดีนี้พิพาทกันเรื่องละเมิด ที่จะต้องวินิจฉัยว่าอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง เห็นว่าเหตุละเมิดในคดีนี้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นสำคัญ ซึ่งนับได้ว่าเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากคำสั่งทางปกครอง (คำสั่งออก น.ส. 3 ก.) อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจในคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่นคดีสำหรับจำนวนที่ 7 ถึง 14 จึงอยู่ในอำนาจศาลปกครอง

เมื่อพิจารณาประเด็นพิพาทแห่งคดี และความเห็นของศาลที่รับคำฟ้องและศาลที่ถูกอ้างว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจแล้ว โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) และ (3) แล้ว จำนวนที่ 7 ถึงที่ 13 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและจำนวนที่ 14 เป็นหน่วยงานทางปกครอง ซึ่งโจทก์อ้างว่าได้กระทำละเมิดต่อโจทก์ จึงต้องร่วมรับผิดชอบโจทก์ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึง “เนื้อหา” แห่งข้อพิพาทแล้ว จะเห็นว่าเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครอง กระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กระทำละเมิดต่อโจทก์ ประเด็นหลักแห่งคดีหรือวัตถุแห่งคดี จึงเป็นเรื่องโต้แย้งการกระทำของฝ่ายปกครองโดยตรง ดังนั้น คดีระหว่างโจทก์กับจำนวนที่ 7 ถึงที่ 14 จึงอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลมีคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 5/2550 โดยคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีนี้ศาลจำต้องพิจารณาให้ได้ความเสียก่อนว่า จำเลยที่ 1 ถึงที่ 6 มีสิทธิครอบครองที่ดินตาม น.ส. 3 ก. ทั้ง 60 แปลงก่อนที่จะขายให้แก่โจทก์ตามที่จำเลยที่ 1 ถึงที่ 6 อ้างหรือไม่ แล้วจึงพิจารณาได้ว่าการกระทำของจำเลยทั้งหมดเป็นละเมิดหรือไม่ จะต้องชดเชยค่าเสียหายเพียงใด จึงเป็นกรณีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อันเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

ภาคผนวก ค

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 7/2550

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 7/2550

โจทก์ยื่นฟ้องกรมที่ดิน เป็นจำเลยที่ 1 นายสมเดช เหล่ากาวิ ที่ 2 และ นายกว้างเมียว แซ่เจิน ที่ 3 เป็นจำเลยต่อศาลจังหวัดเทิง เป็นคดีหมายเลขคำที่ 484/2548 ความว่าเดิมนายจันทร์ ไชยชนะ เป็นเจ้าของที่ดินตาม น.ส.3 เลขที่ 110 และ 167 อยู่ที่ดินบดห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย อาณาเขตติดต่อกัน แปลงเลขที่ 110 เนื้อที่ 43 ไร่เศษอยู่ด้านทิศตะวันออก แปลงเลขที่ 167 เนื้อที่ 24 ไร่เศษอยู่ด้านทิศตะวันตก พ.ศ. 2526 นายจันทร์ยื่นคำร้องเปลี่ยนเอกสารสิทธิเป็นน.ส. 3 ก. ตาม น.ส. 3 เดิม ไม่มีเจตนารวมที่ดินแล้วแบ่งแยกใหม่ แต่ด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของเจ้าพนักงานที่ดิน จึงออก น.ส. 3 ก. สลับแปลงกัน

ต่อมาปี พ.ศ. 2532 นายจันทร์ยกที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 110 เนื้อที่ 43 ไร่เศษให้โจทก์ และยกที่ดิน น.ส. 3 เลขที่ 167 เนื้อที่ 24 ไร่เศษให้นายสุธรรม ไชยชนะ โจทก์ครอบครองและทำประโยชน์โดยเปิดเผย มีเจตนาเป็นเจ้าของกว่า 16 ปี ปลุกต้นสักและทำประโยชน์ในที่ดินตาม น.ส. 3 เลขที่ 110 ที่นายจันทร์ยกให้ โจทก์จึงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีสิทธิครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ต่อมา วันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2547 เจ้าพนักงานบังคับคดีประกาศขายทอดตลาดที่ดิน น.ส. 3 ก. เลขที่ 2 ซึ่งออกผิดพลาด จำเลยที่ 3 รู้อยู่แล้วว่าที่ดินที่ขายทอดตลาดไม่ใช่ที่ดินโจทก์ เพราะประกาศระบุว่าที่ดินเป็นที่นาเก่ามีบ้านไม้ชั้นเดียว ไม่ได้ระบุว่ามียืนต้นสัก จำเลยที่ 3 มีเจตนาซื้อเป็นที่ดินนายสมเพชร จำเลยที่ 3 จึงไม่ได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินของโจทก์ แล้วจำเลยที่ 3 สมคบกับจำเลยที่ 2 เจ้าพนักงานในสังกัดของจำเลยที่ 1 โดยมีเจตนาทุจริตจงใจหรือประมาทเลินเล่อ รังวัดเปลี่ยน น.ส. 3 ก. เลขที่ 2 เป็นโฉนดที่ดินโดยชี้แนวเขตที่ดินบางส่วนของโจทก์ซึ่งปลุกต้นสักไว้ 21 ไร่

โจทก์คัดค้านการรังวัด เจ้าพนักงานที่ดินรับว่าออก น.ส.3 ก. สลับกันจริง แต่ยืนยันที่จะออกโฉนดที่ดินตาม น.ส.3 ก. เลขที่ 2 ซึ่งทับซ้อนกับที่ดินโจทก์ให้แก่จำเลยที่ 3 จำเลยทั้งสามใช้สิทธิและตำแหน่งหน้าที่ออกโฉนดที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการโต้แย้งสิทธิครอบครองที่ดินของโจทก์ ขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอน น.ส. 3 ก. เลขที่ 2 และเลขที่ 3 ตำบลห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีคำสั่งให้ที่ดิน

น.ส. 3 เลขที่ 110 จำนวน 43-1-76 ไร่ พร้อมต้นสักเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ เพิกถอนการรังวัดและชี้แนวเขตที่ดินของจำเลยทั้งสาม ที่จะออกโฉนดตามที่ระบุใน น.ส. 3 ก. เลขที่ 2 ตำบลห้วยซ้อ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 21 ไร่ และเพิกถอนคำสั่งของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ที่จะให้ออกโฉนดที่ดินตามคำสั่งที่ 32/2548

จำเลยที่ 1 และ 2 ให้การว่าที่ดินของโจทก์ เดิมเป็นของนายจันทร์ ไชยชนะ ซึ่งมี น.ส. 3 ต่อมาเปลี่ยนเป็น น.ส. 3 ก. จำเลยที่ 2 ตรวจสอบทราบว่ามีการออก น.ส. 3 ก. สลับกัน จำเลยที่ 2 หรือผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งเห็นด้วยกับเจ้าพนักงานที่ดิน (จำเลยที่ 2) เห็นว่า น.ส. 3 เจ้าของเดียวกัน ขอเปลี่ยนเป็น น.ส. 3 ก. เข้าทำนองรวม น.ส. 3 ทั้งสองแปลงแล้วออก น.ส. 3 ก. ใหม่ 2 แปลง น.ส. 3 ก. จึงออกไปโดยชอบแล้ว จำเลยที่ 3 ซื้อที่ดินพิพาทจากการขายทอดตลาด จำเลยที่ 2 จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา 60 ประมวลกฎหมายที่ดิน ออกคำสั่งที่ 32/2548 ออกโฉนดที่ดินให้จำเลยที่ 3 จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน สั่งออกโฉนดให้แก่จำเลยที่ 3 ซึ่งซื้อที่ดินขายทอดตลาดโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน จึงมีสิทธิในที่ดินแปลงพิพาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1329 การกระทำของจำเลยที่ 2 ปฏิบัติตามคำพิพากษาไม่อาจเลี่ยงได้ กรณีโอนโฉนดไขว้กันและโจทก์ครอบครองตามที่ตั้งใจโอนเป็นกรณีได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือทรัพย์สินอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์โดยทางอื่นนอกจากนิติกรรม ยังมีได้จดทะเบียนตามมาตรา 1299 วรรคสอง ต้องห้ามมิให้ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้บุคคลภายนอกคือจำเลยที่ 3 ผู้ได้สิทธิมาโดยเสียค่าตอบแทนและโดยสุจริต และได้จดทะเบียนสิทธิโดยสุจริตแล้ว จำเลยที่ 3 จึงมีสิทธิดีกว่าโจทก์

จำเลยที่ 1 และที่ 2 ยื่นคำร้องโต้แย้งเขตอำนาจศาลว่า มูลคดีอยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง ศาลจังหวัดเทิงส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล โดยศาลจังหวัดเทิง เห็นว่าฟ้องและคำขอท้ายฟ้องที่ขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอน น.ส. 3 ก. ทั้งสองแปลง เพิกถอนการรังวัดที่ดินเพื่อก่อโฉนด เพิกถอนคำสั่งของจำเลยที่ 1 กับที่ 2 ที่ 32/2548 มีมูลเหตุมาจากผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งของเจ้าพนักงานที่ดินที่ให้ออก น.ส. 3 ก. สลับกันและคำสั่งของจำเลยที่ 1 กับที่ 2 ที่สั่งให้ออกโฉนดที่ดินให้จำเลยที่ 3 เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง-

ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 9 (1) อยู่ในอำนาจศาลปกครอง ส่วนคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ แม้ศาลพิพากษาตามคำขอได้ ต้องพิจารณาให้ได้รับความเสียก่อนว่าที่ดินพิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของใคร แต่ก่อนพิจารณาประเด็นดังกล่าวได้ ต้องพิจารณาให้ได้รับความก่อนว่าการออกน.ส. 3 ก. ทั้งสองแปลงชอบหรือไม่ และคำสั่งของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ที่เห็นควรให้ออกโฉนดที่ดินให้จำเลยที่ 3 เป็นคำสั่งโดยชอบหรือไม่ อย่างไร ข้อพิพาทที่ว่าจำเลยที่ 1 และที่ 2 กระทำโดยไม่ชอบหรือไม่ ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เป็นประเด็นหลักในคดี จึงเห็นว่าคดีนี้ในส่วนของจำเลยที่ 1 และที่ 2 อยู่ในอำนาจศาลปกครอง

ศาลปกครองเชียงใหม่ เห็นว่าโจทก์คัดค้านการรังวัดออกโฉนดที่ดินของจำเลยที่ 3 จำเลยที่ 2 สอบสวนเปรียบเทียบแล้ว แต่โจทก์กับจำเลยที่ 3 ตกลงกันไม่ได้ จำเลยที่ 2 จึงมีคำสั่งที่ 32/2548 ออกโฉนดที่ดินให้แก่จำเลยที่ 3 โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 60 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้ฝ่ายที่ไม่พอใจฟ้องศาลยุติธรรมภายใน 60 วันนับแต่ทราบคำสั่ง โจทก์ขอให้พิพากษาว่าที่ดิน น.ส.3 เลขที่ 110 เนื้อที่ 43-1-76 ไร่พร้อมต้นสัก เป็นของโจทก์ และขอให้เพิกถอน น.ส. 3 ก. เลขที่ 2 และเลขที่ 3 ทั้งคำสั่งของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ที่ให้ออกโฉนดแก่จำเลยที่ 3 แสดงว่าโจทก์ขอให้ศาลรับรองสิทธิในที่ดินที่ผู้ฟ้องคดีครอบครอง แม้มีคำขอให้เพิกถอนคำสั่งของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ซึ่งสั่งตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 60 และขอให้เพิกถอน น.ส. 3 ก. ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แต่การพิจารณาว่าคำสั่งชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ต้องพิจารณาให้ได้รับความเสียก่อนว่าที่ดินพิพาทโจทก์มีสิทธิครอบครองหรือไม่ โจทก์กับนายสุธรรม ไชยชนะ ใครมีสิทธิครอบครองดีกว่า ประเด็นแห่งคดีจึงเป็นการโต้แย้งสิทธิในที่ดิน ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล เห็นว่าแม้เหตุฟ้องคดีมาจากคำสั่งของฝ่ายปกครอง ที่ให้ออกโฉนดแก่จำเลยที่ 3 ที่โจทก์เห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม แต่โจทก์ฟ้องคดีก็เพื่อให้ศาลรับรองคุ้มครองสิทธิของโจทก์ ทั้งการที่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ให้การว่าการออก น.ส. 3 ก. ทั้งสองแปลงชอบด้วยกฎหมาย และคำสั่งให้ออกโฉนดให้จำเลยที่ 3 ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน ส่วนจำเลยที่ 3 ให้การว่าได้

กรรมสิทธิ์จากซื้อที่ดินขายทอดตลาด เป็นกรณีคู่ความโต้แย้งสิทธิในที่ดินพิพาทว่า
เป็นของโจทก์หรือไม่ การที่ศาลจะพิพากษาหรือสั่งให้โจทก์มีสิทธิในที่ดินพิพาทและ
เพิกถอนคำสั่งออกโฉนดแก่จำเลยที่ 3 เพิกถอน น.ส.3 ก. ทั้งสองแปลง และเพิกถอน
การชี้เขตและรังวัดตามคำขอโจทก์ได้ ต้องพิจารณาว่าที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์หรือไม่
เป็นสำคัญ จึงเป็นคดีเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่าคดีอยู่ในอำนาจพิจารณา
พิพากษาของศาลยุติธรรม

ภาคผนวก ง

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 26/2550

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 26/2550

คดีนี้ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้องเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 นายอำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 โดยบรรยายฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของที่ดินโฉนดที่ดินเลขที่ 5774 ต่อมา ได้ทำสัญญาซื้อขายที่ดินที่อยู่ติดกันอีกแปลงหนึ่ง เป็นที่ดินที่มี ส.ค. 1 ซึ่งมีแนวเขตติดกัน โดยได้ครอบครองทำประโยชน์ตลอดระยะเวลากว่า 10 ปี

ต่อมา กำนันท้องที่แจ้งว่าที่ดินแปลงนี้เป็นที่สาธารณประโยชน์ โดยในขณะนั้น ผู้ฟ้องคดีหาหลักฐานการซื้อที่ดินแปลงดังกล่าวไม่พบ จึงลงนามรับทราบประกาศต่อกำนันท้องที่ แต่เมื่อพบหลักฐานการซื้อขายที่ดินแปลง ส.ค. 1 จึงนำไปแสดงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 แล้วยื่นคำร้องขอรังวัดเพื่อออกโฉนดที่ดิน จึงทราบว่าทางการได้ประกาศออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง (นสล.) เลขที่ สพ. 0222 ที่ดินเลขที่ 258 ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2538 จึงไม่สามารถออกโฉนดที่ดินได้

ผู้ฟ้องคดี เห็นว่าการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไม่ชอบด้วยกฎหมายจึง ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ต่อศาลปกครองกลาง ขอให้ศาลปกครองกลาง พิพากษาเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และให้ศาลปกครองสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ออกโฉนดที่ดินให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า ที่ดินที่พิพาทซึ่งผู้ฟ้องคดีนำมาขึ้นขอออกโฉนดที่ดินเป็นที่สาธารณประโยชน์ โดยผู้ฟ้องคดีมีการลงนามรับรองแนวที่ดิน และรับทราบว่าเป็นที่ดินคอนสาธารณประโยชน์แต่ขออาศัยทำสวน คดีนี้ไม่มีการโต้แย้งเขตอำนาจศาล

ต่อมา ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา ให้เพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง ผู้ถูกฟ้องคดีอุทธรณ์คำพิพากษาไปยังศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุดให้ยก คำพิพากษาของศาลปกครองกลาง เพราะยังมีปัญหาว่าที่ดินที่พิพาทแปลง ส.ค. 1 เป็นของผู้ฟ้องคดีหรือเป็นที่สันดอนสาธารณประโยชน์ ต้องวินิจฉัยสิทธิในที่ดินเสียก่อน จึงจะเพิกถอนหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เมื่อศาลปกครองสูงสุดให้ยกคำพิพากษาของศาลปกครองกลาง ศาลปกครองกลางจึงต้องถือตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด โดยส่งคดีดังกล่าวไปยังศาลจังหวัดสุพรรณบุรี แต่ศาลจังหวัดสุพรรณบุรีเห็นว่าศาลปกครอง

กลางมีคำพิพากษาไปแล้ว โดยคู่ความไม่ได้โต้แย้งเขตอำนาจศาล แม้ศาลปกครองสูงสุด
จะยกคำพิพากษา จึงส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดว่าคดีนี้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองกลางหรือศาลจังหวัด
สุพรรณบุรี

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล วินิจฉัยตามแนวศาล-
ปกครองสูงสุด ให้คดีอยู่ในเขตอำนาจศาลยุติธรรม ที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องสิทธิ
ในที่ดินเสียก่อนว่าที่ดินที่พิพาทเป็นของผู้ฟ้องคดี หรือเป็นที่สันดอนสาธารณะประโยชน์
เป็นที่หลวงตามประกาศของทางราชการ

ภาคผนวก จ

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 7/2552

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 7/2552

ผู้ฟ้องคดียื่นฟ้องกรมที่ดิน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 กระทรวงมหาดไทย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 ต่อศาลปกครองกลางว่า ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิครอบครองที่ดินตาม น.ส. 3 ก. เลขที่ 3974 ในท้องที่อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน เนื้อที่ 33 ไร่ 3 งาน 33 ตารางวา โดยซื้อที่ดินมา ในปี พ.ศ. 2532 ต่อมาในปี พ.ศ. 2550 ผู้ถูกฟ้องคดี 1 มีหนังสือแจ้งว่า น.ส. 3 ก. ออก คลาดเคลื่อน เพราะที่ดินบางส่วนมีพื้นที่ทับป่าสงวนแห่งชาติแม่อาว จังหวัดลำพูน และ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 แก้ไขรูปแผนที่ และเนื้อที่ดินจนเหลือเพียง 27 ไร่ 3 งาน 80 ตารางวา ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์ต่อสำนักงานที่ดิน แต่ได้มีการยกคำร้อง จึงฟ้องคดีต่อศาล-ปกครอง

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า จังหวัดลำพูนส่งเรื่องที่ดินพิพาทว่าที่ดินบางส่วนอยู่ใน เขตป่าไม้ ป่าสงวนแห่งชาติและป่าไม้ถาวร ให้อธิบดีกรมที่ดินดำเนินการตามมาตรา 61 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน คณะกรรมการสอบสวนเรื่องนี้มีความเห็นว่า ที่ตั้งที่ดิน พินาศไม่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จึงไม่มีเหตุเพิกถอนหรือแก้ไข น.ส. 3 ก. ที่พิพาท

ต่อมา กรมที่ดินมีหนังสือแจ้งให้จังหวัดลำพูน ให้ส่งสำเนาระวาง ปราบกว่าที่ดิน บางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแม่อาว เนื้อที่ 2 ไร่ 3 งาน 5 ตารางวา จึงเหลือเนื้อที่ นอกเขตป่าจำนวน 27 ไร่ 3 งาน 80 ตารางวา กรมที่ดินจึงให้แก้ไขรูปแผนที่ เพราะ ออกมาคลาดเคลื่อน อันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา 58 และมาตรา 58 ทวิ แห่งประมวล-กฎหมายที่ดิน

ศาลปกครองกลาง เห็นว่าการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 มีคำสั่งให้มีการแก้ไขรูปแผนที่ และเนื้อที่ดินใน น.ส. 3 ก. นั้น คดีนี้การที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ ศาลเพียง เข้าไปตรวจสอบว่า เจ้าหน้าที่ได้ออก น.ส. 3 ก. เนื้อที่รู้กล้ำป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่ เท่านั้น จึงมิใช่กรณีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินว่าเป็นของรัฐหรือของผู้ฟ้องคดี จึงเป็น คดีพิพาทว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งเป็คดีปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจ ศาลปกครองตามมาตรา 9 (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี-ปกครอง พ.ศ. 2542 คดีอยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

ศาลจังหวัดลำพูน ซึ่งถูกอ้างว่าเป็นศาลที่เป็นเขตอำนาจเหนือคดี ในคำโต้แย้งเขตอำนาจศาล เห็นว่าการที่ศาลปกครองจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ จำต้องพิจารณาว่าที่ดินที่พิพาทเป็นของผู้ฟ้องคดีหรือไม่เสียก่อน จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดินอยู่ในเขตอำนาจศาลจังหวัดลำพูน

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล วินิจฉัยว่าแม้เหตุแห่งการพิพาท จะเนื่องมาจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 แก้ไขแผนที่และเนื้อที่ใน น.ส. 3 ก. ซึ่งผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการแก้ไขแผนที่ดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจทางปกครองก็ตาม แต่การที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนดังกล่าว ศาลจะต้องพิจารณาว่าที่ดินที่พิพาทเป็นผู้ฟ้องคดีหรือไม่เสียก่อน จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน อยู่ในเขตอำนาจศาลยุติธรรม ซึ่งในคดีนี้คือศาลจังหวัดลำพูน

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

หนังสือ

ชาญชัย แสวงศักดิ์. คำอธิบายกฎหมายปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2547.

ตรีทศ นิโครธการ. ทรัพย์สินของแผ่นดินของฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

_____. องค์การชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุโขมและบุตร, 2542.

ผดุงศักดิ์ นรนิติผดุงการ. กฎหมายที่ดิน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

โกคิน พลกุล. ปัญหาชั้นสูงทางกฎหมายมหาชน 2: คดีปกครองในฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.

_____. หลักกฎหมายมหาชน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

ร. แลงกัต. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. หลักการพื้นฐานของกฎหมายปกครองและการกระทำทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2546.

วิสูตรเกษตรศิลป์, พระยา. บันทึกความทรงจำเรื่องการออกโฉนดที่ดินสมัยแรก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์วิธานพานิช, 2503.

สถิตย์ เล็งไธสง. หลักกฎหมายแพ่งตามแนวคิดอาจารย์สถิตย์ เล็งไธสง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์อักษร, 2548.

บทความ

โกสิน พลกุล. “สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี

ปกครอง.” วารสารรามฯ รพี 44 (7 สิงหาคม 2544): 50-60.

วรพจน์ วิสสุตพิชญ์. “การกระทำทางปกครอง,” ใน เอกสารประกอบการอบรมหลักสูตร

พนักงานคดีปกครองระดับต้น รุ่นที่ 1, หน้า 1-21. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน-ศาลปกครอง, 2543.

สมยศ เชื้อไทย. “การกระทำทางปกครอง.” วารสารนิติศาสตร์ 17, 3 (กันยายน 2530):

53-64.

กฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457.

พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484.

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496.

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497.

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504.

พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511.

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507.

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518.

พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528.

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535.

พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539.

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542.

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. 2542.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.

ประมวลกฎหมายที่ดิน.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2516) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497.

กฎกระทรวง ฉบับที่ 45 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497.

ระเบียบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2529) ว่าด้วยการสงวนหรือหวงห้ามที่ดินของรัฐเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน.

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 5/2550.

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 7/2550.

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 26/2550.

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 7/2552.

คำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลที่ 21/2552.

คำแถลงการณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขคำที่ อ. 133/2547.

มติที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ 4/2544, 10 ตุลาคม 2544.

เอกสารภาษาอังกฤษ

Peiser, John G. *Contentieux Administratif*. 3d ed. Paris: Mementos Dalloz, 1979.

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ ชื่อสกุล : นายสุวิทย์ วิจิตรโสภา
- วัน เดือน ปีเกิด : 26 พฤษภาคม 2513
- สถานที่เกิด : จังหวัดสงขลา
- วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จาก โรงเรียนระโนดวิทยา จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2531
: สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรหลักสูตรทหารเหล่าสารบรรณ
จาก โรงเรียนสารบรรณทหารเรือ ปีการศึกษา 2539
: สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต
จาก มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2538
: สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรเนติบัณฑิตไทย
จาก สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
สมัยที่ 62 ปี พ.ศ. 2552
- ตำแหน่งหน้าที่
การงานปัจจุบัน : ผู้อำนวยการส่วนขายตรงและตลาดแบบตรง
(นิติกรชำนาญการพิเศษ)
สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

